

УДК 811.111

О. Оверчук, викладач

Кіровоград

МОВНА РЕАЛІЗАЦІЯ КАТЕГОРІЇ КОНФЛІКТУ У МОВІ ВЕБ-КОМЕНТАРІВ (на матеріалах сайту YouTube)

У статті досліджуються вербальні засоби реалізації категорії конфлікту у мові англomовних веб-коментарів сайту YouTube. Були проаналізовані лексичні особливості тактики ведення конфлікту в Інтернет-просторі. Розглянуто структуру ситуації вербального конфлікту.

Ключові слова: вербальний конфлікт, кіберкультура, веб-коментар, інвективна лексика.

Розвиток новітніх інформаційних технологій сприяє драматичним змінам у спілкуванні між людьми. Глобальна мережа Інтернет як принципово новий засіб масової комунікації створює нові види спілкування, зокрема веб-коментування. Мета такого спілкування – виразити точку зору щодо переглянутого матеріалу, дати оцінку тому чи іншому явищу, предмету. Оскільки веб-коментарі є, як правило, загальнодоступними, така їх специфіка провокує конфліктні ситуації і викликає конфліктну поведінку учасників коментування. Потреба аналізу лексичних засобів вираження вербального конфлікту зумовлює актуальність цієї статті.

Мета розвідки полягає у вивченні засобів вербалізації категорії конфлікту у мові англomовних веб-коментарів. Об'єкт дослідження – англomовні веб-коментарі сайту YouTube.

Вивченню конфлікту присвячений ряд робіт закордонних та вітчизняних науковців з різних сфер науки – соціологія, психологія, культурологія, політологія, історія, філософія, мистецтвознавство, педагогіка, правознавство тощо (Дж. Берковіч, Р. Дарендорф, Р. Джексон, П.М. Келлет, Л. Козер, А.Я. Анцупов, Л.М. Смеляненко, Ю.А. Зубок, В.С. Орлянський, А.І. Шипілов та ін.). Останнім часом це питання активно розглядається і вченими-мовознавцями у напрямках лінгвосоціології, лінгвопсихології, лінгвопрагматики, когнітивістики (Р. Белл, Л.Б. Нікольський, Р. Гроссе, А. Нойберт тощо). У наші дні дуже високим є рівень агресивності у мовленнєвій поведінці людей. Надзвичайно активізувався жанр мовної інвективи, що використовує різноманітні засоби негативної оцінки поведінки й особистості адресата, – від експресивних слів та зворотів, які знаходяться у межах літературного слововживання, до грубо просторічної й образливої лексики. Усі ці особливості мовлення – наслідок негативних процесів, що відбуваються у позамов-

ленневій дійсності; вони тісно пов'язані з загальними деструктивними явищами в галузі культури й моралі [1: 29].

Говорячи про конфліктну мовну поведінку, важливо визначити на якому етапі вербальної взаємодії вона набуває рис конфлікту. Перехід комунікантів до конфліктної взаємодії починається з дій одного з них, того, хто принаймні на початковому етапі вербального конфлікту може розглядатися як його ініціатор. Якщо надалі ініціатива дій залишається за однією стороною, то вона може розглядатися як активна сторона, а інша – як пасивна, можливе чергування та повна зміна комунікативних ролей [2: 273].

З погляду лінгвопсихології вербальний конфлікт розглядається як словесне протистояння людей з протилежно спрямованими інтересами, думками, позиціями, цілями і щодо предмету мовлення, і щодо мовних знаків як соціальних та психічних маркерів, використовуваних у перебігу мовленнєвої інтеракції; у випадку вербального конфлікту озвучуються порушення норми взаємодії й співробітництва, зіштовхуються ціннісні орієнтації, розбіжності поглядів на мету певної діяльності та способи досягнення цієї мети, а також психічна несумісність комунікантів на емоційно забарвленому тлі [3: 15].

Мовні конфлікти реалізуються у різних комунікаційних середовищах в умовах як реальних життєвих ситуацій, так і віртуальних. Інтернет формує віртуальні спільноти, стирає кордони між державами, елімінує відстані, що роз'єднують людей і, в остаточному підсумку, створює навколо себе специфічну форму культури – кіберкультуру [4]. В умовах цієї культури, веб-сайти дають можливість користувачам мережі вільно висловлювати своє ставлення до інтернет-контенту шляхом веб-коментування і таким чином створюють передумови до зіткнення протилежних інтересів і поглядів, напруження і загострення суперечностей. Зазначені вище фактори надають вербальному конфлікту у віртуальному мовному середовищі свої особливості.

У ході аналізу веб-коментарів конфліктного характеру (про конфліктність обраних висловлювань свідчить їх особливе лексичне наповнення, виражене мовними інвективами, великою кількістю заперечень та імперативів), представлених 200-ма англомовними репліками виокремлених методом суцільної вибірки з сайту YouTube, нами були виявлені характерні риси конфліктного спілкування в мережі Інтернет. По-перше, віртуальне спілкування є опосередкованим, тобто таким, в який входить проміжна ланка — третя особа, технічний засіб або матеріальна річ, а саме комп'ютер. Тож, поведінкові стереотипи, які складають базу для спілкування, поступово змінюються, набуваючи специфічних «комп'ютерних» рис [5: 32].

По-друге, на відміну від звичайної реальності, віртуальне інтернет-середовище характеризується набагато більшою соціальною невизначеністю – і в силу своєї динаміки, і в силу принципової безмежності, і в силу великої різноманітності можливостей комунікації [6: 25]. Тож користувачі Інтернету розглядають соціальну невизначеність як засіб для прояву своєї індивідуальності, що призводить до вираження сильних емоцій, таких як агресія, незгода, невдоволення. Наприклад, у досліджуваному матеріалі наступні мовні елементи демонструють прояв негативних почуттів та думок учасників коментування: *What a loser you are. You must be a kid or a fag, cause a man doesn't talk like that. Go to sleep.* Автор веб-коментарю використовує на адресу опонента сленгізми (a loser, a fag), які є потенційно образливими лексичними одиницями та виражають зневагу та бажання принизити співрозмовника. Імперативне речення, представлене фразеологізмом „go to

If you give me 10 reasons why I'll stop listening to it... So for now shut your trap.

messi9991

+**mostwanted2011s** *Oh, fanboy was insulted? Diddums.*

an dar

Fu<k off troll

messi9991

+**an dar** *Don't get your panties in a wad now.*

mostwanted2011s

+**messi9991** *The only panties he has are the ones he's going to put on your head.*

Відкрито висловлюючи негативну оцінку на рахунок переглянутого відео, виражену негативно-забарвленою лексичною одиницею „bad”, автор веб-коментарю messi9991 стає ініціатором мовної конфронтації. Такий відгук викликає відповідну реакцію від інших користувачів, які не погоджуються з критикою. Наступна саркастична репліка ініціатора конфлікту messi9991 - *Oh, fanboy was insulted? Diddums.* - вказує на його бажання розпалити ворожнечу між учасниками спілкування, намагаючись принизити гідність та зачепити почуття опонента. Зважаючи на таку агресивну мовленнєву поведінку, один із співрозмовників називає агресора тролем (*Fu<k off troll*). Така тактика словесного протистояння призводить до погроз: *The only panties he has are the ones he's going to put on your head.*

Спіраючись на роботу дослідниці вербального конфлікту Л.В. Чайки, розглянемо елементи структури ситуації конфлікту у мові веб-коментарів. Аналіз психологічних, лінгвістичних та лінгвопрагматичних підходів до визначення статичних компонентів структури ситуації вербального конфлікту дозволяє визначити такі її складові: 1) емотивно-конативна; 2) естетично-метамовна складова; 3) референтивна складова; 4) фатична складова [2]. Естетично-метамовна складова передбачає мовне вираження чинника, який викликав конфлікт і усвідомлення його усвідомлення в такій функції. Референтивна складова виражає наскільки дії комунікантів відповідають реальній дійсності.

Емотивно-конативна складова включає вербалізацію стратегії і тактики мовленнєвої поведінки, яка у веб-коментарях виражається широким використанням негативно-забарвленої лексики. Учасники вербально конфлікту часто оперують лексичними і фразеологічними одиницями та словосполученнями, які перебувають за межами літературної норми з метою нанесення образи опоненту і відносяться до лексики зниженого регістру, наприклад: *fucked up dude, retarded, a cunt, a whore, a moron, a douche, go to hell, shut up, calm your tits, fuck out of here.*

Фатична складова стосується наявності перешкод та шумів у мовленнєвій інтеракції, таких як кількість учасників, застосування технічних пристроїв для посилення каналу зв'язку, що має на меті привернути увагу співрозмовника. Проте, у мовленні веб-коментарів наявність шумів неможлива, враховуючи, що таке спілкування є виключно письмовим. Тож для привернення уваги до свого висловлювання автори веб-коментарів використовують візуальні графічні засоби, а саме:

1) написання великими літерами (*That black dress is SO ugly - UR SO UGLY DON'T HATE!*); *Well, you OBVIOUSLY didn't watch her Billboard Music Awards performance!*; *“Have you even HEARD her perform live lately?”*; *“but DON'T LOOK AT SOME CONSPIRATHY site)*;

2) використання великої кількості знаків оклику (*shut up FLOPTINA!!!*);

3) використання великої кількості знаків запитань (*“Are you freaking kidding me???”*; *“what good would this do them???”*; *“IF THE ILLUMINANTI REALLY EXISTED, WHY WOULD THEY PUT SHIT IN MUSIC VIDEOS?????????”*).

Аналізуючи мову конфліктного спілкування англomовних веб-коментарів, впадає у вічі, що авторами коментарів обирається різна тактика ведення мовного протистояння, яка характеризується особливими рисами у своєму вербальному оформленні. Американський психолог К. Бош вирізняє 15 видів вербального конфліктного протистояння: заперечення, відсторонення, недооцінювання, вербальна агресія замаскована під жарт, блокування і зміна теми, обвинувачення, осуд і критика, ігнорування, підрич самооцінки, погрози, образливі висловлювання, хронічне забування, наказ, відмова від здійснення образи, надмірна злість [11]. Дана класифікація стосується реального мовлення учасників конфлікту. Проте, дослідивши конфліктне спілкування засобами веб-коментування, ми дійшли висновку, що п'ять з наведених тактик також широко використовуються для ведення діалогу у віртуальному мовному просторі, а саме:

- заперечення (*You don't make mad money; You couldn't do better yourself; It's not them that's butthurt; I did look and no, you haven't; It's not really sexy*);

- обвинувачення (*That was hysterical; Melodic? I'm not entirely sure you know what that word means; You're just jealous*);

- наказ (*Sit down somewhere boy!; Don't call me baby; Change the station*);

- осуд і критика (*What an utterly terrible song!; He looks better without it*);

- образливі висловлювання на адресу опонента або предмета/об'єкта суперечки. Наприклад, лексичні одиниці *stupid, an idiot, a fool, a prick, a cunt, a whore, a slut, a moron, a butthurt, a fatass, a troglodyte, a douche, a faggot, a fag, a bitch, crap, shit, a troll* можна вважати мовними інвективами, спрямованим на пониження соціального статусу адресата комунікації, рівня його самооцінки в межах загальноприйнятих суспільних норм і правил.

Таким чином, результати проведеного дослідження дозволяють зробити висновок про те, що вербальний конфлікт, реалізований у мові веб-коментарів, має характерні риси, які зумовлені особливостями віртуального мовного середовища. Це дозволяє учасникам диспуту проявляти відмінну від реального життя мовленнєву поведінку, яка втілюється за допомогою мовних тактик з широким використанням інвективної лексики.

Перспективним вважаємо дослідження вербальної реалізації інших категорій мовленнєвої взаємодії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Крысин Л.П. Эвфемизмы в современной русской речи / Русистика. — Берлин, 1994 — № 1-2. — С. 28-49.

2. Чайка Л.В. Структурні складові ситуації вербального конфлікту // Лінгвістика ХХІ століття: нові дослідження і перспективи. — К.: Логос, 2012. — С. 272-278.

3. Гришина Н.В. Психология конфликта / Н.В. Гришина. — СПб : Питер, 2002. — 464 с.

4. Емелин В.А. Информационные технологии в контексте постмодернистской философии [Электронный ресурс] : авторореф. дис. ... канд. филос. наук : спец. 09.00.11 — социальная философия, философия истории / В. А. Емелин. — Режим доступа: <http://www.humanities.edu.ru>

5. Широка С.І. Формування нових стандартів комунікації у просторі Інтернету // Гуманітарний часопис. – 2011. – № 3. – С. 30–36.
6. Шевченко І.С. Конфліктна мовленнєва поведінка в англomовному кіберпросторі // Вісник Житомирського державного університету ім. Івана Франка. - 2005 - № 23. - С. 24-28 (співавтор І.О. Гончаренко)
7. Urban dictionary // [Electronic Resource]. – Mode of access : <http://www.urbandictionary.com>
8. Силаева В.Л. Интернет как социальный феномен / В.Л. Силаева // СОЦИС. – 2008. – № 11 (295). – С. 101–107.
9. Paul Gil Net for beginners [Electronic Resource]. – Mode of access : <http://netforbeginners.about.com/od/netiquetteonlineculture/f/What-Is-Trolling>
10. Judith S. Donath Identity and deception in the virtual community. [Electronic Resource]. – Mode of access : http://www.academia.edu/554594/Identity_and_deception_in_the_virtual_community
11. Kathy Bosch When words are used as weapons: verbal abuse. (For use with youth.) (Part 4 of a 4 part series) published by University of Nebraska – Lincoln Extension, Institute of Agriculture and Natural Resources, 2007.

Стаття надійшла до редакції 01.10.14

О.В. Оверчук, преподаватель
Кировоград

ЯЗЫКОВАЯ РЕАЛИЗАЦИЯ КАТЕГОРИИ КОНФЛИКТА В ЯЗЫКЕ ВЕБ-КОММЕНТАРИЕВ (НА МАТЕРИАЛАХ САЙТА YOUTUBE)

В статье исследуются вербальные средства реализации категории конфликта в языке англоязычных веб-комментариев сайта YouTube. Были проанализированы лексические особенности тактики ведения конфликта в Интернет-пространстве. Рассмотрено структуру ситуации вербального конфликта.

Ключевые слова: *вербальный конфликт, киберкультура, веб-комментарий, инвективная лексика.*

O. Overchuk, teacher
Kirovograd

VERBAL MEANS OF VERBAL CONFLICT REALIZATION IN ENGLISH-SPEAKING YOUTUBE COMMENTS

The article deals with verbal means of verbal conflict realization in the language of English-speaking YouTube comments. Lexical peculiarities of the tactics to conduct a conflict in the Internet are analyzed. The structure of the situation of a verbal conflict is studied.

Key words: *verbal conflict, cyberculture, web-comment, invective vocabulary.*